Шарҳи мухтасари
натиҷаи назарсанҷии шаҳрвандон оид ба муайянкунии речаи қурби асъори хориҷӣ нисбати пули миллӣ (сомонӣ) дар моҳҳои сентябр-октябри соли 2015

Дар асоси Дастури Раиси Бонки миллии Тоҷикистон ва Фармоишҳои №1 аз 11.09.2015 ва №2 аз 1.10.2015 аз ҷониби Пажӯҳишгоҳи илмӣ-тадқиқотӣ ва бозомӯзии кормандон аз 14 то 18-уми сентябр ва аз 1-ум то 30-юми октябри соли равон назарсанҷии шаҳрвандон оид ба муайянкунии речаи қурби асъори хориҷӣ нисбати пули миллӣ (сомонӣ) бо воситаи "Сомонаи–Интернети"-и (www.nbt.tj) Бонки миллии Тоҷикистон инчунин дар байни ташкилотҳои қарзӣ, мизоҷони ташкилотҳои қарзӣ, миёни соҳибкорон ва шахсони касбу корҳои гуногун дар ш.Душанбе ва ноҳияҳои тебеи ҷумҳурӣ гузаронида шуд.

Дар назарсанҷии мазкур 834 нафар ташкилотҳои қарзӣ, мизоҷони ташкилотҳои қарзӣ ва шаҳрвандон, аз ҷумла соҳибкорон дар бозорҳои ш. Душанбе иштирок намуданд, ки натиҷаи он чунин баҳо дода мешавад.

Диаграммаи 1. Ҷавобҳои респондентҳо ҷиҳати муайянкунии речаи қурби асъори хориҷӣ нисбати пули миллии сомонӣ дар давраи сентяб-октябри соли 2015, (бо фоиз)

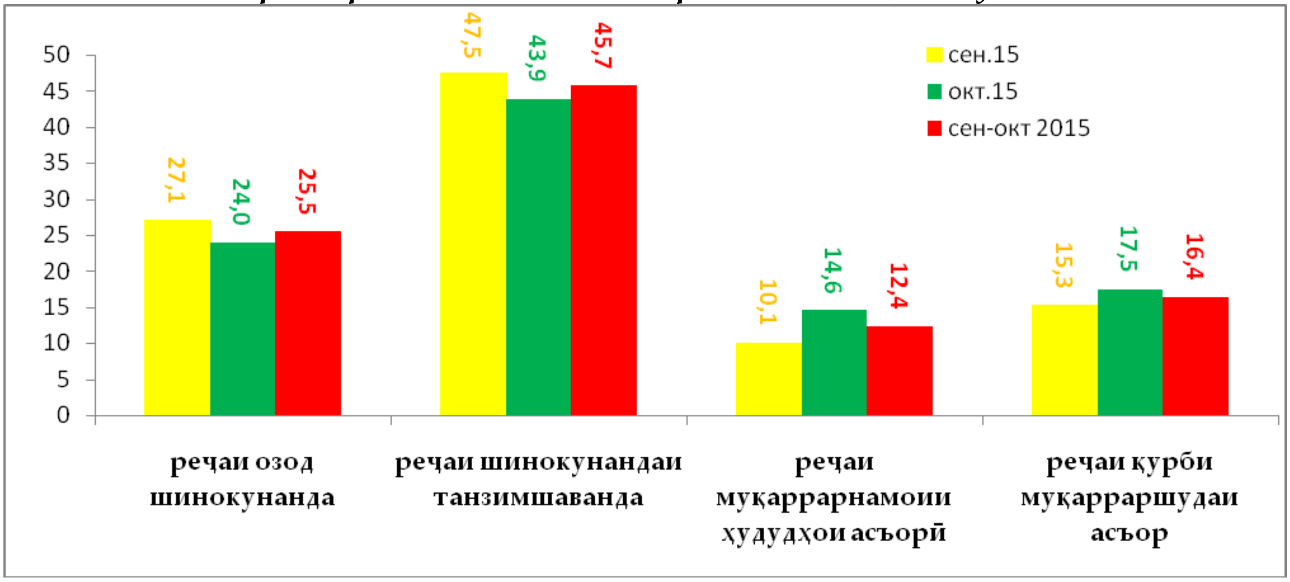

Дар моҳи сентябр ба саволи муайянкунии шаклҳои речаи қурби асъори хориҷӣ нисбати пули миллии сомонӣ, респондентҳо чунин ҷавобҳо доданд: речаи озод шинокунанда 113 нафар (27,1 фоиз), речаи шинокунандаи танзимшаванда 198 нафар (47,5 фоиз), речаи

муқаррарнамоии ҳудудҳои асъорӣ 42 нафар (10,1 фоиз) ва реҷаи қурби муқарраршудаи асъор 64 нафар (15,3 фоиз).

Дар моҳи октябр ба саволи муайянкунии шаклҳои реҷаи қурби асъори хориҷӣ нисбати пули миллии сомонӣ, респондентҳо чунин ҷавобҳо доданд: реҷаи озод шинокунанда 100 нафар (24,0 фоиз), реҷаи шинокунандаи танзимшаванда 183 нафар (43,9 фоиз), реҷаи муқаррарнамоии ҳудудҳои асъорӣ 61 нафар (14,6 фоиз) ва реҷаи қурби муқарраршудаи асъор 73 нафар (17,5 фоиз).

Дар моҳи сентябр-октябр ба саволи муайянкунии шаклҳои реҷаи қурби асъори хориҷӣ нисбати пули миллии сомонӣ, респондентҳо чунин ҷавобҳо доданд: реҷаи озод шинокунанда 213 нафар (25,5 фоиз), реҷаи шинокунандаи танзимшаванда 381 нафар (45,7 фоиз), реҷаи муқаррарнамоии ҳудудҳои асъорӣ 103 нафар (12,4 фоиз) ва реҷаи қурби муқарраршудаи асъор 137 нафар (16,4 фоиз). *(ниг. диаграммаи 1.).*

Ҷадвали 1. Ҷавобҳои респондентҳо ҷиҳати муайянкунии реҷаи қурби асъори хориҷӣ нисбати пули миллии сомонӣ дар моҳҳои сентябр-октябри соли 2015, (бо фоиз)

Шумо кадом реҷаи муқаррар кардани қурби асъори хориҷиро нисбати сомонӣ зарур мешуморед?	сентябр с.2015		октябр с.2015		Тағйирот, (банди фоизӣ)	сен-окт с.2015	
	теъдоди ҷавобҳо (нафар)	*ҳисса аз ҷамъи умумӣ (бо %)*	теъдоди ҷавобҳо (нафар)	*ҳисса аз ҷамъи умумӣ (бо %)*		теъдоди ҷавобҳо (нафар)	*ҳисса аз ҷамъи умумӣ (бо %)*
реҷаи озод шинокунанда	113	*27,1*	100	*24,0*	-3,1	213	*25,5*
реҷаи шинокунандаи танзимшаванда	198	*47,5*	183	*43,9*	-3,6	381	*45,7*
реҷаи муқаррарнамоии ҳудудҳои асъорӣ	42	*10,1*	61	*14,6*	4,5	103	*12,4*
реҷаи қурби муқарраршудаи асъор	64	*15,3*	73	*17,5*	2,2	137	*16,4*
Ҳамагӣ:(нафар/фоиз)	**417**	***100,0***	**417**	***100,0***		**834**	***100***

Агар ба таркиби ин маълумотҳо назар афканем, баръало дида мешавад, ки ҳиссаи зиёда аз 45,7 фоиз ё 381 нафари респондентҳо реҷаи шинокунандаи танзишавандаро дастгирӣ менамоянд. Қобили қайд аст, ки айни замон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон реҷаи қурби шинокунандаи танзимшаванда амал менамояд ва аз ин хотир реҷаи амалкунандаро қисми зиёди респондентон дастгирӣ намудаанд ва тарафдори онанд, ки минбаъд дар кишвар реҷаи озод шинокунанда амал кунад. Дар давраи назарсанҷии мазкур зиёда аз 213 нафар ва ё ҳиссаи тарафдорони ин реҷа аз ҳаҷми умумии респондентон 25,5 фоизро ташкил намуд.*(ниг. ҷадвали 1.).*

Доир ба реҷаи қурби шинокунандаи танзимшаванда, ки айни ҳол дар кишвар амал мекунад посухи респондентон чунин арзёбӣ карда мешвад:

Дар моҳи сентябр. **Т**еъдоди 101 нафар (24,2 фоиз)-и респондентҳо реҷаи мазкурро дуруст мешуморанд, 138 нафар (33,1 фоиз) қаноатманд, 47 нафар (11,3 фоиз) нодуруст, 51 нафар (12,2 фоиз) хуб ва 80 нафари дигар (19,2 фоиз) ин реҷаро бад баҳо доданд.

Дар моҳи октябр. **Т**еъдоди 108 нафар (25,9 фоиз)-и респондентҳо реҷаи мазкурро дуруст мешуморанд, 116 нафар (27,8 фоиз) қаноатманд, 70 нафар (16,8 фоиз) нодуруст, 83 нафар (19,9 фоиз) хуб ва 40 нафари дигар (9,6 фоиз) ин реҷаро бад арзёбӣ намуданд.

Дар моҳҳои сентябр-октябр. **Т**еъдоди 209 нафар (25,1 фоиз)-и респондентҳо реҷаи мазкурро дуруст мешуморанд, 254 нафар (30,5 фоиз) қаноатманд, 117 нафар (14,0 фоиз) нодуруст, 134 нафар (16,1 фоиз) хуб ва 120 нафари дигар (14,4 фоиз) ин реҷаро бад меҳисобанд. *(ниг. диаграммаи 2.).*

Диаграммаи 2. Ҷавоби респондентҳо нисбати реҷаи амалкунандаи қурби асъори хориҷӣ нисбати пули миллии сомонӣ дар моҳҳои сентябо-октябри соли 2015 (бо фоиз)

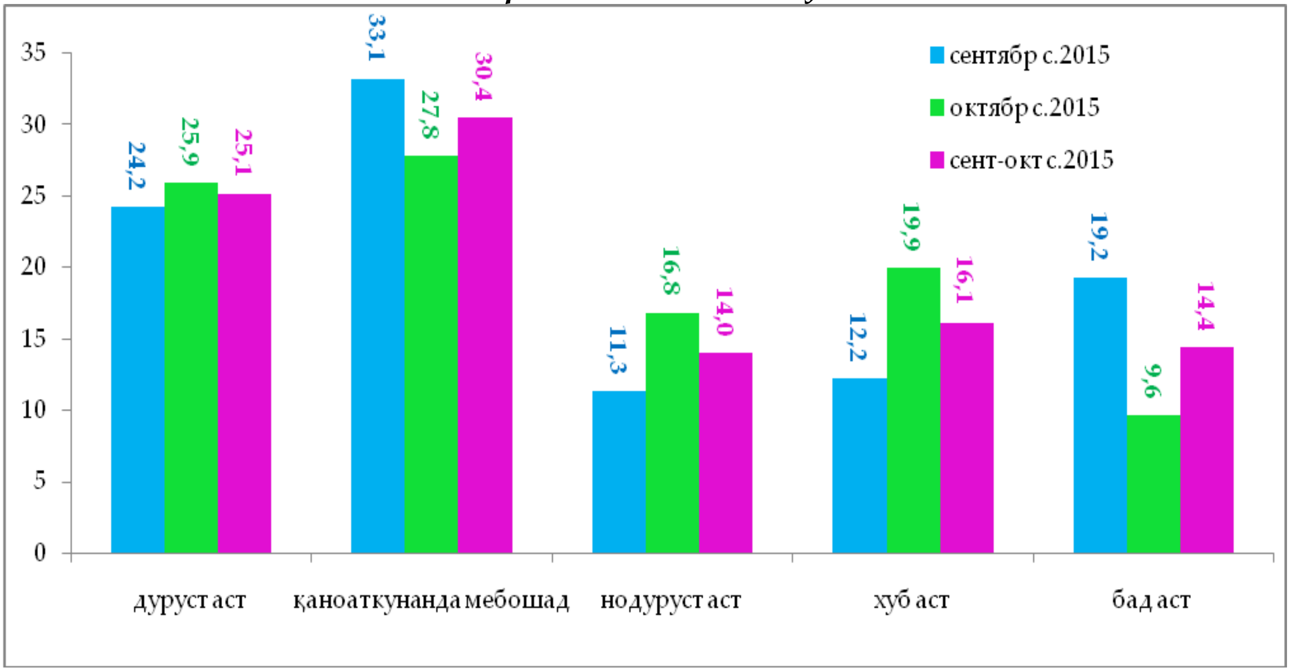

Ҷадвали 2. Ҷавоби респондентҳо нисбати реҷаи амалкунандаи қурби асъори хориҷӣ нисбати пули миллии сомонӣ дар моҳҳои сентябр-октябри соли 2015 (бо фоиз)

Айни замон дар Тоҷикистон реҷаи қурби шинокунандаи танзимшаванда амал мекунад, нисбат ба ин реҷаи амалкунанда чӣ фикр доред?	сентябр с.2015		октябр с.2015		Тағйирот (банди фоизӣ)	сен-окт с.2015	
	теъдоди ҷавобҳо (нафар)	*ҳисса аз ҷамъиу мумӣ (бо %)*	теъдоди ҷавобҳо (нафар)	*ҳисса аз ҷамъи умумӣ (бо %)*		теъдоди ҷавобҳо (нафар)	*ҳисса аз ҷамъи умумӣ (бо %)*
дуруст аст	101,0	*24,2*	108	*25,9*	1,7	209	*25,1*
қаноаткунанда мебошад	138,0	*33,1*	116,0	*27,8*	-5,3	254	*30,4*
нодуруст аст	47,0	*11,3*	70	*16,8*	5,5	117	*14,0*
хуб аст	51,0	*12,2*	83	*19,9*	7,7	134	*16,1*
бад аст	80	*19,2*	40	*9,6*	-9,6	120	*14,4*
Ҳамагӣ: (нафар/фоиз)	**417,0**	***100,0***	**417**	***100,0***		**834**	***100,0***

Қобили қайд аст, ки шумораи респондентоне, ки реҷаи мазкурро дар моҳи сентябр бад меҳисобиданд, дар моҳи октябр як баробар ва ё 9,6 банди фоизӣ кам гардиданд. *(ниг. ҷадвали 2)*

Нисбати саволи Пурсишнома, ки бо чунин мазмун: “Айни замон қисме аз кишварҳо тахти таъсири бӯҳрони молиявию иқтисодӣ пули миллии худро девалватсия карда истодаанд. Оё Шумо девалватсия кардани пули миллии сомониро дастгирӣ мекунед?” ҷой дода шуда буд, респондентон дар давраи назарсанҷии мазкур (сен-окт с. 2015) чунин ҷавобҳо доданд:

Дар моҳи сентябр. **Т**еъдоди 168 нафар (40,3 фоиз)-и респондентҳо девалватсия кардани пули миллиро дастгирӣ карданд ва баръакс 249 нафар (59,7 фоиз)-и дигар девалватсия кардани пули миллиро зарур нашумориданд.

Дар моҳи октябр. **Т**еъдоди 199 нафар (47,7 фоиз)-и респондентҳо девалватсия кардани пули миллиро дастгирӣ карданд ва баръакс 218 нафар (52,3 фоиз)-и дигар зарурияти девалватсия кардани пули миллиро маъқул надонистанд.

Дар моҳи сентябр-октябр. **Т**еъдоди 367 нафар (44,0 фоиз)-и респондентҳо девалватсия кардани пули миллиро дастгирӣ карданд ва баръакс 467 нафар (56,0 фоиз)-и дигар девалватсия кардани пули миллиро зарур нашумориданд.

Диаграммаи 3. Ҷавоби респондентҳо нисбати девалватсия кардани пули миллӣ (бо фоиз)

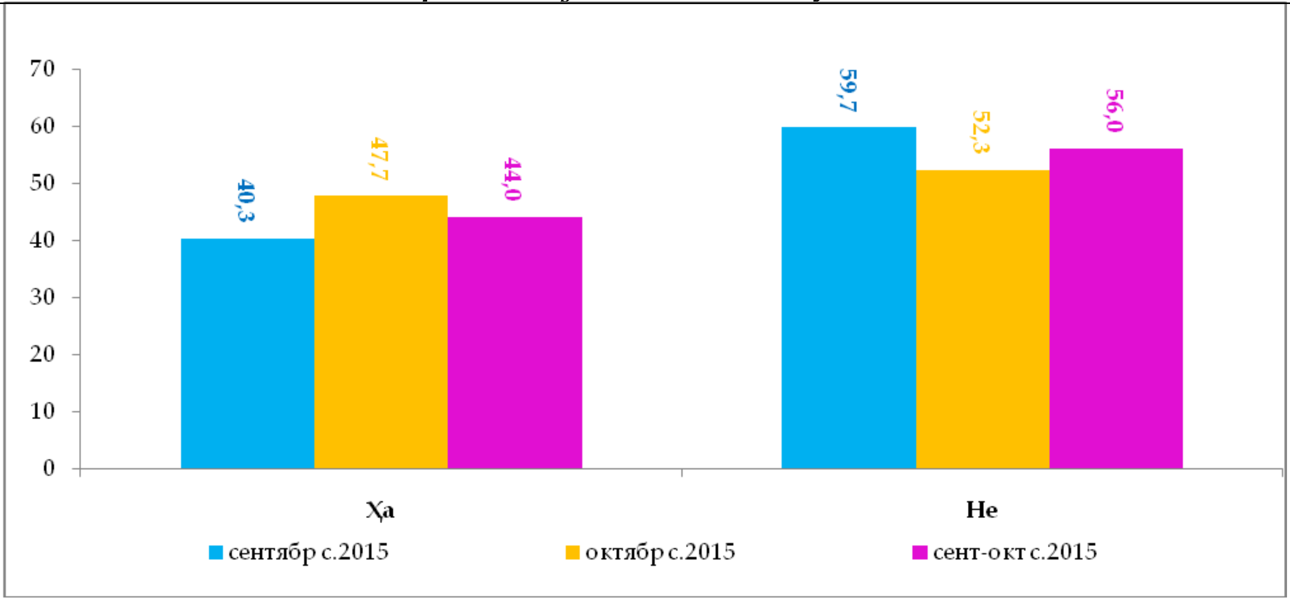

Мувофиқи маълумотҳои ҷамъбастгардида шумораи респондетоне, ки дар моҳи сентябр девалватсия кардани пули миллиро дастгирӣ мекарданд, 31 нафар ва ё 7,4 фоиз зиёд шуд. Вале шумораи респондентоне, ки девалватсия накардани пули миллиро дар моҳи сентябр тарафдор буданд, дар моҳи октябр ба ҳамин теъдод низ кам гардид. *(ниг. ҷадвали 3.).*

Ҷадвали 3. Ақидаи респондентҳо нисбати девалватсия кардани пули миллӣ (бо фоиз)

Айни замон қисме аз кишварҳо тахти таъсири бӯҳрони молиявию иқтисодӣ пули миллии худро девалватсия карда истодаанд. Оё Шумо девалватсия кардани пули миллии сомониро дастгирӣ мекунед?	сентябр с.2015		октябр с.2015		Тағйирот (банди фоизӣ)	сен-окт с.2015	
	теъдоди ҷавобҳо (нафар)	*ҳисса аз ҷамъи умумӣ (бо %)*	теъдоди ҷавобҳо (нафар)	*ҳисса аз ҷамъи умумӣ (бо %)*		теъдоди ҷавобҳо (нафар)	*ҳисса аз ҷамъи умумӣ (бо %)*
Ҳа	168,0	*40,3*	199	*47,7*	7,4	367	*44,0*
Не	249,0	*59,7*	218,0	*52,3*	-7,4	467	*56,0*
Ҳамагӣ: (нафар/фоиз)	**417,0**	***100,0***	**417**	***100,0***		**834**	***100,0***

Нисбати саволе, ки дар пурсишнома ба таври зерин: “Айни замон қурби расмии муайянкардаи Бонки миллии Тоҷикистон аз қурби бозорӣ тафовут дорад. Оё Шумо барои қурби расмиро ба қурби бозорӣ якхела намудан розӣ ҳастед?” қайд гардида аст, респондентон ба таври зайл иброз доштанд:

Дар моҳи сентябр. Теъдоди 306 нафар (73,4 фоиз)-и респондентҳо тарафдори якхела кардани қурби расмӣ бо қурби бозорӣ ва 111 нафар (26,6 фоиз)-и дигар муқобили якхела кардани қурбҳо мебошанд.

Дар моҳи октябр. Теъдоди 305 нафар (73,1 фоиз)-и респондентҳо тарафдори якхела кардани қурби расмӣ бо қурби бозорӣ ва 112 нафар (26,9 фоиз)-и дигар нисбати якхела кардани қурбҳо зид мебошанд.

Дар моҳи сентябр-октябр. **Т**еъдоди 611 нафар (73,3 фоиз)-и респондентҳо тарафдори якхела кардани қурби расмӣ бо қурби бозорӣ ва 223 нафар (26,7 фоиз)-и дигар нисбати якхела кардани қурбҳо зид мебошанд.

Диаграммаи 4. Ақидаи респондентҳо нисбати якхела кардани қурби расмии асъори хориҷӣ ба қурби бозорӣ (бо фоиз)

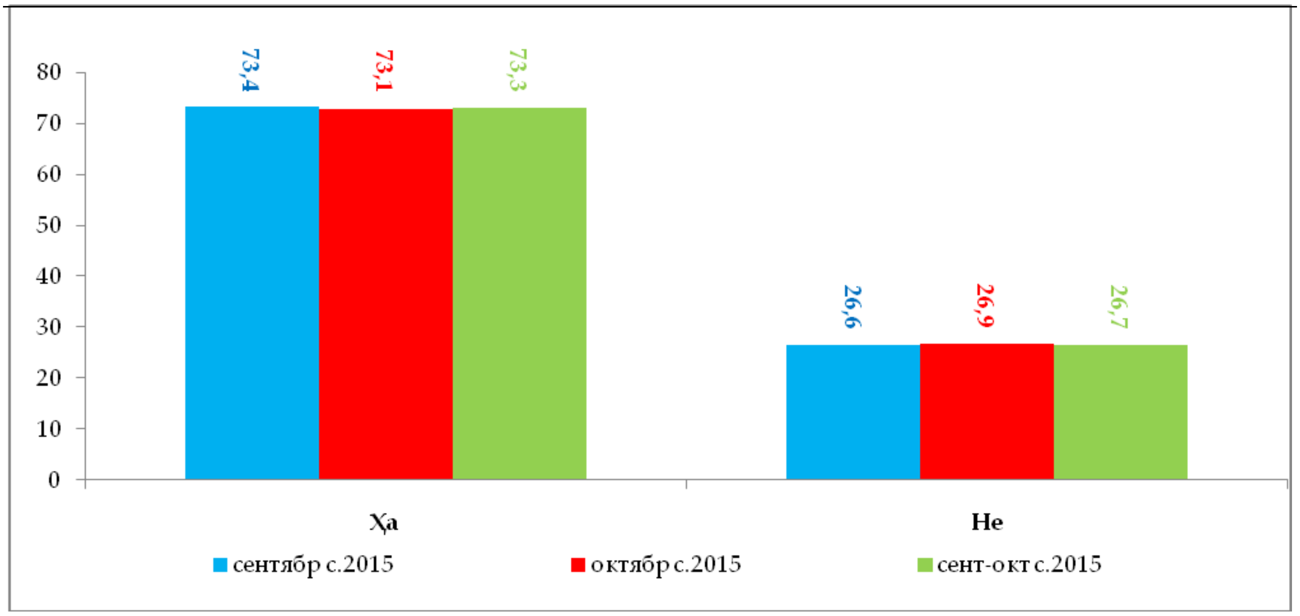

Мувофиқи маълумотҳои дастрасгардида ҳиссаи респондентоне, ки тарафдори якхела кардани қурби расмӣ бо қурби бозорӣ мебошанд зиёда аз 73 фоизи шумораи умумии респондентонро ташкил мекунанд.

Ҷадвали 4. Ақидаи респондентҳо нисбати якхела кардани қурби расмии асъори хориҷӣ ба қурби бозорӣ (бо фоиз)

Айни замон қурби расмии муайянкардаи Бонки миллии Тоҷикистон аз қурби бозорӣ тафовут дорад. Оё Шумо барои қурби расмиро ба қурби бозорӣ якхела намудан розӣ ҳастед?	сентябр с.2015		октябр с.2015		Тағйирот (банди фоизӣ)	сен-окт с.2015	
	теъдоди ҷавобҳо (нафар)	*ҳисса аз ҷамъи умумӣ (бо %)*	теъдоди ҷавобҳо (нафар)	*ҳисса аз ҷамъи умумӣ (бо %)*		теъдоди ҷавобҳо (нафар)	*ҳисса аз ҷамъи умумӣ (бо %)*
Ҳа	306,0	*73,4*	305	*73,1*	-0,3	611	*73,3*
Не	111,0	*26,6*	112,0	*26,9*	0,3	223	*26,7*
Ҳамагӣ: (нафар/фоиз)	**417,0**	***100,0***	**417**	***100,0***		**834**	***100,0***

Қобили қайд аст, ки доир ба масъалаи муайянкунии реҷаи қурби асъори хориҷӣ нисбати пули миллии (сомонӣ) ва якхела кардани қурби расмӣ бо қурби бозорӣ посухҳои респондентон дар ҳаҷми 54 саҳифа ва ҷадвали таҳлилӣ дар замима оварда мешавад. Пажуҳишгоҳи илмӣ-тадқиқотӣ ва бозомӯзии кормандон кӯшиш кардкааст, ки ҳама пешниҳоду дархости респондентон бе тағйироту иловаҳо сабт гардад.

Пажуҳишгоҳи илмӣ-тадқиқотӣ
ва бозомӯзии кормандон